Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

13 октябрь, пайшанба, 1994 йил

Сотувда эркин нархда. № 201 (949)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АМЕРИКА-ЎЗБЕКИСТОН САВДО ПАЛАТАСИ ЙИҒИЛИШИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА ТАБРИГИ

Мухтарам хонимлар ва жаноблар!

Тошкентда Америка-Ўзбекистон Савдо палатаси йиғилиши ўтказилиши мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилганидан далолат беради. Бугунги кунда ҳамкорликдаги дастурлар хусусида гапирибгина қолмай, ўзаро фойдали алоқаларни ривожлантириш борасида муайян вазифаларни ҳам ҳал қила олиш имконига эга бўлдик.

Американинг ишбилармон доиралари Ўзбекистонга тобора катта қизиқиш билан қарамоқда. Биз минерал ресурсларни ишлаш, энергия қувватини ишлаб чиқариш, бир-биримизга жиҳоз, товар етказиб бериш ва хизмат кўрсатиш, йирик инвестиция лойиҳаларини молиявий жиҳатдан таъминлаш ва уларни амалга оширишга киришдик.

Барча учрашув қатнашчиларига муваффақият тилашга, шунингдек Америка-Ўзбекистон Савдо палатасининг Ўзбекистон Республикаси билан Америка Қўшма Штатлари фирмалари ва корхоналари ўртасидаги инвестицияларни қўллаб-қувватлаш борасидаги фаолияти тенг ҳуқуқли шериклик, ҳурмат ва бир-бирига ишонч асосига қурилган икки томонлама иқтисодий муносабатларнинг бундан буён янада тараққий этишига хизмат қилади, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсизлар.

Ислом КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН-АҚШ: САВДО-ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

12 октябрь куни республикамиз пойтахтидаги Халқлар дўстлиги саройида Америка-Ўзбекистон Савдо палатасининг учинчи мажлиси бўлиб ўтди.

Савдо палатаси Ўзбекистон билан Америка ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларни чуқурлаштириш ва фаоллаштириш ҳамда мамлакатимиз иқтисодиётига чет эл сармояларини кўпроқ жалб этиш мақсадида жорий йил бошида ташкил этилган эди. АҚШнинг "Боинг", "Каргил", "Катерпиллар", "Ньюмонт майнинг" каби 20 дан ортиқ йирик корпорация ва банклари, Навоий кон-металлургия комбинати ушбу Савдо палатасининг муассислари бўлди. Айни пайтда Американинг яна 14 та корпорация ва банклари, Ўзбекистоннинг Геология ва маъданлар захиралари давлат қўмитаси, Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, "Ўзбеккосмос" ва бошқа ўнга яқин йирик уюшмалари, комитет ҳамда концернлари ушбу палатага аъзо бўлиш хоҳишини билдиришди.

Шу вақтгача Савдо палатаси Вашингтонда икки бор мажлис ўтказди. Ушбу ташкилот Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларнинг ривожланишига муносиб ҳисса қўшмоқда.

Ўзбекистон пойтахтида ўтаётган бу галги анъанавий сессия эришилган ютуқларни мустаҳкамлаш ва алоқаларни янада кенгайтиришни мақсад қилган. Америка-Ўзбекистон Савдо палатаси президенти Никалмер Никсамерд мажлисни очар экан, иштирокчиларнинг бу борадаги ишларига омад тилади.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ўткир Султонов анжуман иштирокчиларига Президент Ислом Каримовнинг табригини ўқиб эшиттирди.

Ў. Султонов Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодиёт хусусида сўзлади. У иқтисодиётларнинг асосий муносабатларга тўхталар экан, бозор муносабатларига ўтишда аҳолин ижтимоий ҳимоялашнинг самарали усулларини яратиш ва тараққий эттириш, иқтисодиётнинг жаҳон савдоси ва халқаро иқтисодий алоқалар жараёнига тўла қўшилишига эришиш, тизимларни босқичма-босқич ўзгартира бориш ёрдамида иқтисодий мустақилликни қўлга киритишни таъкидлаб ўтди.

Мажлис иштирокчилари шунингдек, Ўзбекистон Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси ўринбосари Ш. Ғофуровнинг республикамизда хусусийлаштиришнинг бориши хусусидаги, АҚШ Давлат департаментининг Ўзбекистон бўйича бўлими раҳбари Даниел О.Грейдининг мамлакатимиз ўртасидаги алоқалар ва унинг тараққиёт истиқболлари ҳақидаги, Ўзбекистон Истиқболи банкидаги ва статистика давлат қўмитаси раҳбарининг биринчи ўринбосари В. Голишев ҳамда республика молия вазири ўринбосари А. Абдуқодировнинг Ўзбекистонда сармоя сиёсати, савдо ва сармоя киритиш соҳасида қонунчилик борасидаги, Америка-Ўзбекистон Савдо палатаси вакили Кэролин Лэмм ва бошқаларнинг мамлакатларимиз ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатларни ривожлантиришга тўғрисидаги мулоҳазаларини тинглашди.

Шу куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Ў. Султонов ва Америка-Ўзбекистон Савдо палатаси президенти Н. Никсамерд журналистлар билан учрашиб, уларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтаришди.

Америка-Ўзбекистон Савдо палатаси учинчи мажлиси иштирокчилари Тошкент шаҳри ва вилоятидаги корхоналарга ташриф буюради, замин сайқали Самарқанднинг тарихий обидаларини кўздан кечиради.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

(ЎзА).

ВАТАНИМИЗ ОСМОНИДАГИ ЁРҚИН ЮЛДУЗ

Бугун Тошкентда Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллик юбилейига бағишланган халқаро илмий конференция ўз ишини бошлайди

Бу йирик анжуманни ўтказишдан мақсад ва унинг кўлами юзасидан мухбиримиз берган саволларига жавобан Республика Фанлар Академиясининг вице-президенти Мирзаян Мирзааҳмедович Комилов қуйидагиларни айтди.

— Маълумки, бу йил ЮНЕСКО қарори билан буюк олим ва давлат арбоби Мирзо Улугбек йили деб эълон қилинган. Фанлар Академиямизнинг жамоатчилиги ҳам Шарқнинг буюк алломаси юбилейига катта тайёргарлик билан келди. Тўй шарофати ила Улугбекнинг аввал эълон қилинган илмий мероси чуқур тадқиқ этилди, жамоатчиликка яхши маълум бўлмаган илмий асарлари ўрганилди. Бугун бошланаётган халқаро конференцияда ана шулар ҳақида маърузалар тингланади, улуғбекшуносликка оид тадқиқотларнинг энг саралари жаҳон афкор оммаси эътиборига ҳавола этилади.

Анжуманимизда хорижий мамлакатлар ва МДҲ нинг кўзга кўринган олимларидан 40 нафари фаол иштирок этадилар. Улар орасида АҚШ, Олмония, Япония, Туркия ва Малайзия каби ва бошқа мамлакатлардан келган меҳмонлар бор.

Илмий тадбиримиз икки қисмдан иборат бўлади. Бугун Тошкентда очиладиган қисми ялпи мажлис билан бошланади. Кейин олимлар икки секцияга бўлиниб маърузалар тинглайдилар. Биринчи секциядаги маърузалар туркуми "Улугбек даври фани ва маданияти" деб номланган. "Мирзо Улугбек ва ҳозирги замон астрономияси ютуқлари" деб номланган иккинчи секциядаги маърузалар ҳам кенг илмий жамоатчиликнинг эътиборини ўзига тортади, деб ўйлайман.

Конференциямизда тингланадиган маърузалар орасида Темурийлар даври тарихи ва маданияти ассоциациясининг президенти, профессор Л. Керен, Осиё ва Тинч океани ҳавзаси мамлакатлари илмий-физик жамоатчилиги ассоциациясининг президенти, профессор М. Канума, Россия ва АҚШ Фанлар Академияларининг ҳақиқий аъзоси, Оврупо астрономлар кенгашининг ҳамраиси, профессор Р. А. Сюняев ва муҳтарам академигимиз М. М. Ҳайруллаевнинг чиқишлари бор.

Мирзо Улугбекнинг ватанида астрономия ва унга яқин бўлган бошқа фанлардан эришилган ютуқларни кўриб чиқиш, ўрганиш, шу йўл билан бу янгиликларни оммага, шу жумладан бутун дунё олимлари эътиборига ҳавола этиш, улар билан маслаҳатлашиб, бу соҳада келажакда қилинадиган ишлар режасини тузиш мазкур халқаро анжуманнинг бош мақсадидир.

Мирзо Улугбек хотирасини ардоқлаш, унинг издошлари меросини ўрганиш ҳамда бу илмларни келажакда давом эттиришда мазкур анжуман алоҳида аҳамиятга эга бўлади.

Илмий анжуманнинг иккинчи қисми 15 октябрь куни Самарқанд шаҳрида давом этади. Хорижлик меҳмонлар илмий машваратда фаол иштирок этиш билан бирга, Улугбек Мирзо яшаб ижод этган тарихий жойларда бўладилар.

ИЛМИЙ ҲАМКОРЛИКНИ КУЧАЙТИРИШГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Ўзбекистон Фанлар академиясининг Ўсимлик моддалари кимёси институти чет мамлакатлар билан илмий-амалий ҳамкорликни янада ривожлантириш мақсадида "Ўсимлик моддалари кимёси" мавзуида халқаро симпозиум ўтказди. Унда Туркия, Хитой ва МДҲ мамлакатларидан келган 150 дан ортиқ олимлар қатнашди. Анжуманда ўсимлик моддалари кимёси соҳасида олиб борилаётган фундаментал тадқиқотларни ривожлантириш, улардан келиб чиққан амалий ечимларни тезроқ халқ хўжалигига тадбиқ этиш масалалари муҳокама қилинди. Илмий жамоалар, лабораториялар ўртасида дастурлар, шартномалар тузилди, чет мамлакатдаги фирмалар билан қўшма корхоналар тузиш ҳақида келишиб олинди.

Бу анжуман мамлакатлар ўртасидаги илмий ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қилишни шак-шубҳасиздир.

Т. ДЎСТМУҲАМЕДОВ,
Ўсимлик моддалари кимёси институти илмий-ташкилий бўлим бошлиғи, кимё фанлари номзоди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

А. С. АБДУРАҲМОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Абдуғофур Сатторович Абдураҳмонов Ўзбекистон Республикасининг Туркия Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 12 октябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

А. С. АБДУРАҲМОНОВГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ ДИПЛОМАТИК МАРТАБАСИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Абдуғофур Сатторович Абдураҳмоновга Ўзбекистон Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор элчиси дипломатик мартабаси берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 12 октябрь

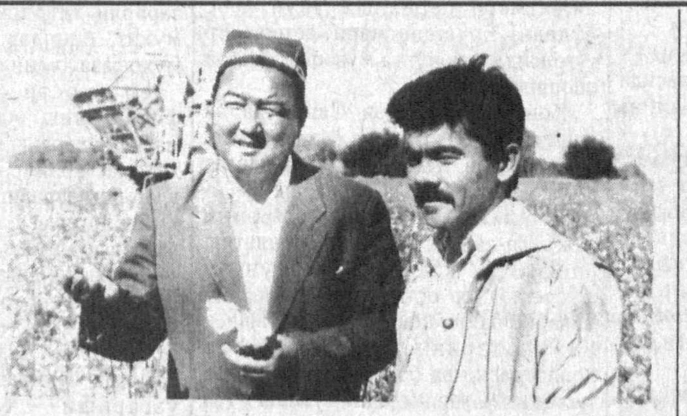

Дўстлик туманидаги Қ. Раҳматов номли ижара ширкатлари уюшмасига қарашли "Илғор" ширкати аъзолари ҳар куни йиллик режанинг 7-8 фоизи миқдорида пахта тайёрламоқдалар. Эрта-индин ғалаба қучадиган ушбу ширкатга тажрибали пахтакор Шодмон Турсунов раислик қилади. Бу ерда ҳар бир машинанинг кунлик иш унуми 7-8 тоннадан кам бўлмаяпти.

Суратларда: 1. Ширкат раиси Шодмон Турсунов ва илғор механик-ҳайдовчи Каримжон Очиловлар. 2. Шу кунгача 200 тонна хирмон уйган механик-ҳайдовчи Набижон Деҳқонов.

К. ЖЎРАҚУЛОВ олган суратлар.

1994 ЙИЛГИ ПАХТА ҲОСИЛИНИ ТАЙЁРЛАШ БЎЙИЧА 12 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Вилоятлар	Режага нисбатан фоиз ҳисобида тайёрланган: Жами		Шу жумладан машинада терилгани	
	Бир кунда	Мавсум бошидан бери	Бир кунда	Мавсум бошидан бери
Қорақалпоғистон Республикаси	2.09	56.22	0.97	16.70
Андижон	1.89	79.33	0.65	17.17
Бухоро	1.22	89.66	0.02	3.66
Жиззах	1.84	56.03	1.49	42.22
Қашқадарё	2.09	86.00	1.47	58.82
Навоий	1.43	82.30	0.88	23.03
Наманган	2.34	72.49	1.31	30.34
Самарқанд	1.49	77.51	0.35	24.17
Сурхондарё	1.62	73.21	0.63	28.68
Сирдарё	2.60	49.70	2.24	37.51
Тошкент	2.32	63.63	1.70	44.09
Фарғона	1.66	77.69	0.24	13.88
Хоразм	1.98	87.09	0.29	6.41
Ўзбекистон Республикаси бўйича жами	1.91	73.11	1.06	29.80
1993 йил шу кунгача тайёрланган пахта	2.64	44.16	1.76	17.79

ШАҲАР КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

Наманганда халқ депутатлари шаҳар кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўриб чиқилди. Наманган шаҳар ҳокими Акмал Икромов соғлиги ёмонлашганлиги сабабли аризасига кўра вазифасидан озод қилинди.

Депутатлар илғари вилоят ҳокими ўринбосари вазифасида ишлаган Муҳаммаджон Каримовни Наманган шаҳар ҳокими қилиб тайинлаш тўғрисидаги вилоят ҳокимининг қарорини тасдиқладилар.

Сессияда Наманган вилояти ҳокими Бургутали Рапиқалиев нутқ сўзлади.

(ЎзА мухбири).

хақда Олий Кенгаш сессиясида гапирилганди

ҒАЛЛАКОР ҲАМ БОЙ БЎЛАДИГАН ЗАМОН КЕЛДИ

Мамлакатимизда ғаллачиликка эътибор кучаяётганини бизни беҳад қувонтирмоқда. Чунки ғалла ҳам Ўзбекистонимиз иқтисодий қудратини оширишда, айниқса истеъмол бозорини озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлдиришда пахта сингари муҳим ўрин тутади.

Ширкатлар уюшмамизда аввалдан ғалла экиб келинади. Бу йил мўл дон ҳосили олдик. Давлатга 1000 тонна ўрнига 2000 тонна сара буғдой топширдик. Бу билан қўшимча 300 минг сўм даромадли бўлдик. Уюшмамиз аъзоларига 100 килограммдан буғдой тарқатдик. Маошларни ўз вақтида бериш имконияти яратилди.

Сир эмас, аввалллари ғаллачиликка ўгай кўз билан қараларди. Шу боис тажрибали ғаллакорларимиз чўлга тушиб, бошқа деҳқончилик турлари билан шуғулланишарди. Ҳозир эса ғаллакорнинг меҳнати ҳам қадрини топаётир. Шу боис уюшмамизда ғаллакорлар сафи янада кенгаймоқда. Ишга ёндошиш ҳам аввалгидек эмас. Энди ҳар ким ҳосилдорликни кўтариш, ҳар қарич ердан унумли фойдаланиш пайида бўлмоқда.

Ҳозир уюшмамизда кузги ғалла экилмоқда. Мақсадимиз келгуси йил ҳам мўл ва сара дон етиштириш, Ўзбекистонимизнинг ғалла мустақиллигига эришишига бахоли қудрат ҳисса қўшишдан иборат.

Сўзим пировардида саноатчиларимизга икки оғиз илтимосимни айтиб ўтсам. Маълумки, бу йилги ўрим-йиғим даврида кўп ғаллакорлар комбайнларнинг камлигидан қийналишди. Чунки ғалла майдонлари кенгайган билан комбайнлар сони ортгани йўқ. Демократик ўлчаманки, фалон пулга четдан сотиб олинадиган комбайнларни ўзимизда ишлаб чиқариш йўлга қўйилса, айни муддао бўларди. Қолаверса, бу техникага бошқа давлатлардан ҳам ҳаридорлар топилади. Яна бир гап буғдой нави хусусида. Ҳали ҳозир экилаётган буғдой навлари ғаллакорларни ҳам, қайта ишлаш саноатини ҳам тўлиқ қониқтираётгани йўқ. Уруғликлар ҳам жуда мақтарли эмас, ғоҳида лалми ерларга суғориладиган ерларга экилиши мўлжалланган уруғликлар тушиб қолади. Еки аксинча. Ният шуки, ер ва иқлим шароитимизга мос, янги навлар яратилса. Уруғлик тайёрлашга масъулият билан ёндошилса. Ишончим комилки, бис ғаллакорларни қийнаб турган бу муаммолар ўз ечимини топади.

Сувонқул ХУДОЙҚУЛОВ, Ховос туманидаги Тимирязев номли ширкатлар уюшмаси раиси.

РЕСПУБЛИКА ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

10 октябрь куни Вазирлар Маҳкамасида кенгаш бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 14 июлдаги "Республикада дори-дармонлар сотишни тартибга солиш тўғрисида"ги Фармони ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 6 августдаги "Республикада дори-дармонлар ва тиббий жиҳозлар билан таъминлашни яхшилашни кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори қандай бажарилаётгани муҳокама қилинди.

Кенгашда вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликларининг раҳбарлари, дорихона хизмати ҳамда дори-дармон саноати ташкилотчилари ва амалий ходимлари иштирок этди. Кенгашни республика Бош вазири А. Мутолов бошқарди.

Муҳокамада таъкидланганидек, кўрилган чора-тадбирларга қарамасдан, бозорни дори-дармон билан тўлдириш юқорида тилга олинган ҳужжатларда кўзда тутилган даражада амалга оширилмаган. Давомли муассасаларда дори-дармон таъминоти масаласида ҳамон танглик мавжуд.

Кенгашда аниқланган нуқсонларни бартараф этишнинг йўллари белгиланди. Мазкур масалага масъул вазирлик ва идораларга ҳамжиҳатлик билан ишлаш, дори-дармонни олиб келиш ва сотиш кетишни тартибга солиш, тўловлар интизомини мустаҳкамлаш, дори-дармон саноати ва дорихона савдосига сарфланаётган сармояларга банк кредитларини бериш имкониятларини биринчи навбатда кўриб чиқиш таклиф этилди.

Муҳокама этилган масала юзасидан Вазирлар Маҳкамаси тегишли қарор қабул қилди.

(ЎзА)

БИРОРТАЯМ ТАНҚИД НАТИЖАСИЗ ҚОЛМАСЛИГИ КЕРАК

"СОХТА ДИПЛОМЛИ ХОНИМЛАР"
("Халқ сўзи" 1994 йил 10 сентябрь)

Юқоридаги сарлавҳа остида чоп этилган мақолада Тошкентдаги педбилим юртини тугатганлик ҳақида сохта диплом сотиб олган пешкулик ходимлар ҳақида ёзилган эди.

Пешку тумани прокуратураси томонидан билим юртидаги дипломлар олиш ва бериш қайдномаси текширилганда мақолада қайд этилган 968045 рақамли сохта диплом умуман бўлмаганлиги аниқланган, — дейилади билим юрти директори О. Эшонхўжаевнинг жавоб хатида.

— **Шунингдек, билим юртининг номи ёзилган РВ №335875, ФВ №378902, ВТ №723523, БС №952337 рақамли сохта дипломлар ҳам билим юртида қайд этилмаган. Биз истардикки, сохта диплом сотиш билан шуғулланувчи кимсалар аниқланиб, уларнинг кирдикорлари матбуот орқали фош этилса.**

"ХУЛЛАС, КЎЧАМИЗНИ КОВЛАБ ТАШЛАШДИ"
("Халқ сўзи" 1994 йил, 9 июль)

Собир Раҳимов туманида ишчи М. Раҳматов канализация қувурлари ўтаётганлиги сабабли, кўчамиз ковлаб ташланди, натижада ичимлик сувини йироқдан ташиб келяпмиз, деб куйиниб ёзганди.

Ушбу мақола юзасидан С. Раҳимов тумани ободонлаштириш бошқармаси бошлиғи Ш. Шомансуров имзоси билан жавоб хати келди: **"Ҳақиқатдан ҳам мақолада кўрсатилган камчиликлар текшириш давомида ўз тасдиғини топди. Айни пайтда Қорадарё кўчасига оқова сув ва ичимлик суви ўтказиш ишлари тугалланди.**

Асфальт ва кўчадаги қудуқларга чўян қопқоқ ўрнатиш ишлари "Сувсоз" тресги томонидан 1995 йилнинг май ойигача ниҳоясига етади".

МЕЗБОН КЎП БЎЛСА МЕҲМОННИНГ ҲОЛИГА ВОЙ...
("Халқ сўзи" 1994 йил 25 август)

Ушбу мақолада Пахтакор туманидаги меҳмонхонанинг ачинарли аҳволда эканлиги, шу боис 50 кишига мўлжалланган меҳмонхонага келувчилар сони саккиз кишидан ошмаслиги танқид қилинганди.

"Мақолада келтирилган салбий ҳолатларни тугатиш мақсадида меҳмонхона ким олди савдосига қўйилади, — деб ёзади жавоб хатида Пахтакор тумани ҳокими муовини А. Холмуродов. — **Шунингдек, катта администратор вазифасини бажарувчи Раиса Махсутова, навбатчи администратор Гулсара Суюновалар эгаллаб турган вазифасидан озод қилинди.**

Меҳмонхона ишини яхшилаш бўйича чора тадбирлар ишлаб чиқилди ва амалга оширилмоқда".

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИ

ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИ ТЎҒРИСИДА

I БЎЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. "Ер ости бойликлари тўғрисида"ги Қонуннинг вазифалари

Ушбу Қонуннинг вазифалари минерал хом ашёга, ер ости сувларига бўлган ҳамда бошқа эҳтиёжларни қондириш учун ер ости бойликларидан оқилона, комплекс фойдаланишни, ер ости бойликларидан фойдаланиш чоғида ер ости бойликларини, атроф табиий муҳитни муҳофаза этиш ва ишларни бехатар олиб боришни, давлат ва фуқароларнинг манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлаш мақсадида ер ости бойликларига эгалик қилишда, улардан фойдаланишда ва уларни тасарруф этишда юзага келадиган муносабатларни (кончилик муносабатларини) тартибга солишдан, шунингдек ер ости бойликларидан фойдаланувчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишдан иборат.

2-модда. Ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Кончилик муносабатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

Қорақалпоғистон Республикасида кончилик муносабатлари Қорақалпоғистон Республикаси қонун ҳужжатлари билан ҳам тартибга солинади.

Ер ости бойликларидан фойдаланиш чоғида юзага келадиган, ердан, ер усти сувларидан, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсидан, атмосфера ҳавосидан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш билан боғлиқ муносабатлар тегишли қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

3-модда. Ер ости бойликларига эгалик қилиш

Ер ости бойликлари умуммиллий бойлик ва Ўзбекистон Республикасининг мутлақ мулкидир.

4-модда. Ер ости бойликлари давлат фонди

Ер ости бойликларининг фойдаланилаётган участкалари ҳам, фойдаланилмаётган участкалари ҳам, шунингдек техноген ҳосилалар (минерал хом ашёни қазиб олиш ҳамда қайта ишлаш чиқиндилари) ер ости бойликлари давлат фондини ташкил этади.

5-модда. Халқаро шартномалар ва битимлар

Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида ёки битимларида Ўзбекистон Республикасининг ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилган қоидалардан ўзгача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома ёки битим қоидалари қўлланилади.

II БЎЛИМ. КОНЧИЛИК МУНОСАБАТЛАРИНИНГ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ТАРТИБГА СОЛИНИШИ

6-модда. Кончилик муносабатларини давлат томонидан тартибга солишнинг вазифалари

Кончилик муносабатларини давлат томонидан тартибга солишнинг асосий вазифалари:

минерал хом ашё базасини ривожлантиришни таъминлашдан;

фойдали қазилмаларнинг асосий турларини қазиб олишнинг ҳозирги пайтдаги ва истиқболга мўлжалланган ҳажмларини белгилашдан;

ер ости бойликларидан фойдаланганлик учун тўланадиган ҳақ ва минерал хом ашёнинг айрим турларига нарх белгилашдан;

ер ости бойликларини геологик жиҳатдан ўрганиш ва муҳофаза қилиш, минерал ресурслардан оқилона, комплекс фойдаланиш, ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларни бехатар юритишга доир нормалар ва қоидаларни белгилашдан;

ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш устидан, ер ости бойликларини геологик ўрганиш ҳамда минерал ресурслардан оқилона фойдаланиш устидан текширув ва назорат тизимини ташкил этишдан иборат.

7-модда. Кончилик муносабатлари соҳасидаги давлат бошқаруви

Кончилик муносабатлари соҳасидаги давлат бошқаруви Ўзбекистон Республикасининг Президенти, Вазирлар Маҳкамаси, ҳокимият маҳаллий органлари, шунингдек бунга махсус ваколат берилган давлат органлари томонидан амалга оширилади.

Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитаси, Геология ва минерал ресурслар давлат қўмитаси кончилик муносабатлари соҳасида махсус ваколат берилган давлат бошқарув органлари ҳисобланиб, улар ўз фаолиятини ўзлари тўғрисидаги низомларга мувофиқ амалга оширадилар.

8-модда. Вазирлар Маҳкамасининг кончилик муносабатлари соҳасидаги ваколатлари

Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари жумласига:

ер ости бойликлари давлат фондини тасарруф этиш;

минерал хом ашё базасини ривожлантириш, ер ости бойликларини муҳофаза қилиш, минерал ресурслардан оқилона ва комплекс фойдаланиш давлат дастурларини ишлаб чиқиш, уларнинг рўёбга чиқарилишини назорат қилиб бориш;

ер ости бойликларидан фойдаланиш учун лицензия (рухсатнома) бериш тизимини ташкил қилиш;

ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг давлат ҳисоб-китобини олиб боришни ва уларни давлат рўйхатидан ўтказишни ташкил қилиш;

давлат геологик ахборот фондини яратиш ва юритиш, давлат маблағи эвазига олинган ахборотни тасарруф этиш, ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларни бажаришни молиявий таъминлаган юридик ва жисмоний шахслар томонидан олинган ахборотдан фойдаланиш тартибини белгилаш;

фойдали қазилмаларнинг қидириб топилган захираларини тасдиқлаш ҳамда фойдали қазилмалар захираларининг давлат балансини, конлар, фойдали қазилмалар нишоналари ва техноген ҳосилаларнинг давлат кадастрини юритиш ҳамда ер қаъри мониторингини амалга ошириш тартибини белгилаш;

кенг тарқалган фойдали қазилмалар рўйхатини белгилаш;

ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш, ер қаърини геологик жиҳатдан ўрганиш ҳамда минерал ресурслардан оқилона фойдаланиш устидан давлат текшируви ва назоратини ташкил қилиш ҳамда мувофиқлаштириб бориш;

ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқини олиш учун тўловлар ундириш тартиби ва шартларини белгилаш;

геология-қидирув ишларини олиб бориш, минерал хом ашё қазиб олиш ва уни қайта ишлаш учун, шунингдек фойдали қазилмаларни қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини қуриш ҳамда улардан фойдаланиш учун чет эл юридик ва жисмоний шахсларига, чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарга ер ости бойликлари участкалари ажратиб бериш тартиби ҳамда шартларини белгилаш;

кончилик муносабатларини тартибга солиш соҳасида қонун ҳужжатларида назарда тутилган ўзга масалаларни ҳал қилиш киради.

9-модда. Ҳокимият маҳаллий органларининг кончилик муносабатлари соҳасидаги ваколатлари

Кончилик муносабатлари соҳасида ҳокимият маҳаллий органларининг ваколатлари жумласига:

ўз ҳудудида минерал хом ашё базасини ривожлантириш, ер ости бойликларини муҳофаза қилиш, минерал ресурслардан оқилона ва комплекс фойдаланиш давлат дастурларини ишлаб чиқиш ва бажаришда қатнашиш, уларнинг рўёбга чиқарилиши устидан назоратни амалга ошириш;

ер майдонлари ажратиб бериш;

ер ости бойликларидан фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилишни текшириш ҳамда назорат қилиш;

ушбу Қонун талаблари бузилган тақдирда ер ости бойликларидан фойдаланиш ишларини тўхтатиб қўйиш киради.

III БЎЛИМ. ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

10-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш турлари

Ер ости бойликлари:

геологик жиҳатдан ўрганиш;

фойдали қазилмаларни қазиб олиш;

фойдали қазилмаларни қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини қуриш ҳамда улардан фойдаланиш, шу жумладан нефть, газ, бошқа моддалар ва материалларни ер остида сақлаш, зарарли моддаларни, радиоактив чиқиндиларни ва ишлаб чиқариш чиқитларини кўмиш учун иншоотлар қуриш ҳамда улардан фойдаланиш;

нодир тош хом ашёси намуналарини, палеонтологик қолдиқларни ва бошқа геологик коллекциябоп материалларни тўплаш;

давлатнинг ўзга эҳтиёжлари ва жамоат эҳтиёжларини таъминлаш учун фойдаланишга бериб қўйилади.

11-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланувчилар

Юридик ва жисмоний шахслар ер ости бойликларидан фойдаланувчи бўлишлари мумкин.

12-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш муддатлари

Ер ости бойликларидан фойдаланиш муддати чекланмаган ва чекланган бўлиши мумкин.

Ер ости бойликларидан фойдаланиш муддати олдиндан белгилаб қўйилмаган бўлса, у муддати чекланмаган ҳисобланади.

Ер ости бойликлари чекланган муддатли фойдаланиш учун лицензияда белгиланган муддатга бериб қўйилади. Заруратга қараб, бу муддат узайтирилиши мумкин.

Ер ости бойликларидан фойдаланиш муддати фойдаланиш ҳуқуқи берилган кундан бошлаб ҳисобланади.

13-модда. Ер қаърини геологик ўрганиш учун бериб қўйиш

Геологик ўрганиш учун ер қаъри белгиланган тартибда тасдиқланган ер қаърини геологик ўрганиш лойиҳасига асосан бериб қўйилади.

Ер қаърини геологик ўрганиш ишларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ер участкаларини эгаллашга рухсат бериш ер қаърини геологик ўрганиш ишларини бошлаш учун асос ҳисобланади.

Чет эл юридик шахсларига, чет эл инвестицияси иштирокидаги корхоналарга геологик ўрганиш учун ер ости бойликлари қонун ҳужжатларида белгиланадиган тартибда берилади.

14-модда. Ер ости бойликларини фойдали қазилмалар қазиб олиш ва бошқа мақсадлар учун фойдаланишга бериб қўйиш

Ер ости бойликлари фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва бошқа мақсадлар учун, шунингдек техноген ҳосилалар фойдаланишга лицензиялар асосида берилади.

Қазиб чиқарилиши лицензия асосида амалга оширилиши керак бўлган минерал ресурслар турларининг рўйхати, ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи лицензияларни бериш тартиби, шунингдек кон ажратмаларини бериш тартиби Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Лицензия унинг эгасининг ер ости бойликларидан фойдаланиш, кон жойлашган майдон — кон ажратмасини олиш ва унинг заминида фойдали қазилмаларни қазиб олиш, техноген ҳосилалардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган корхоналарни лойиҳалаштиришга, фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини қуриш ва улардан фойдаланишга лицензияда назарда тутилган шартлар ва талабларга риоя этган ҳолда, зарарли моддаларни, радиоактив чиқиндиларни ва ишлаб чиқариш чиқитларини ер қаърининг маълум қисмида кўмишга ҳуқуқи борлигини тасдиқлайди.

Юридик ва жисмоний шахсларга ер ости бойликларидан фойдаланишнинг бир йўла бир неча тури учун лицензиялар берилишига йўл қўйилади.

Лицензия ер ости бойликларидан фойдаланиш учун асосдир.

Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи лицензиянинг тақдим этилиши ер ажратмаси берилиши учун асос бўлади. Ер ажратмаси бериш Ер тўғрисидаги қонунга мувофиқ амалга оширилади.

Кон ажратмалари Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитаси томонидан берилади.

Фойдали қазилма конларини тажриба-саноат йўсинида ишлатиш (нефть ва газ конлари бундан мустасно), ер ости чучук сувларини чиқариб олиш, нодир тош хом ашёси намуналарини, палеонтологик қолдиқларни ва бошқа коллекциябоп геологик материалларни тўплаш учун лицензияга мувофиқ бериб қўйиладиган ер ости бойликлари участкаларига кон ажратмаси талаб қилинмайди.

Геология-қидирув ишларини молиявий таъминлаган юридик ва жисмоний шахслар қидириб топилган конни ишлатиш учун лицензиялар олишда мутлақ ҳуқуққа эгадирлар.

15-модда. Ер ости бойликларидан хўжалик ва рўзғор эҳтиёжлари учун фойдаланиш

Ер эгалари ва ердан фойдаланувчилар ўзларига ажратиб берилган ер участкалари доирасида ўз хўжалик ва рўзғор эҳтиёжлари учун кенг тарқалган фойдали қазилмаларни қазиб олиш, ер ости сувларини қазиб чиқариш ва ер ости иншоотларини қуриш мақсадида ер ости бойликларидан лицензиясиз қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

16-модда. Давлат экология экспертизаси

Ер ости бойликларидан фойдаланиш ва минерал хом ашёни қайта ишлаш билан боғлиқ ишларни бажариш лойиҳалари давлат экология экспертизасидан ўтказилиши лозим.

Давлат экология экспертизаси талаб қилинмайдиган ишлар рўйхати Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан тасдиқланади.

17-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланишни чеклаш

Аҳоли пунктларининг белгиланган чегаралари, шаҳар атрофидаги кўкаламзор минтақалар, саноат, транспорт, алоқа объектлари, ер ости сувларини чиқариб олиш иншоотлари ва уларнинг муҳофаза қилинадиган минтақалари, шунингдек бошқа алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар доирасида ер қаърининг айрим участкаларидан фойдаланиш чеклаб ёки таъқиқлаб қўйилиши мумкин.

18-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланувчиларнинг асосий ҳуқуқлари ва мажбуриятлари

Ер ости бойликларидан фойдаланувчилар қуйидаги ҳуқуқларга эгадирлар:

ер қаърини геологик ўрганиш ишларини бажариш учун ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари билан белгиланган тартибда ер участкаларидан фойдаланиш;

ўз фаолияти натижаларидан, шу жумладан ер ости бойликлари тўғрисида олинган ахборотлардан, шунингдек қазиб олинган минерал хом ашёдан фойдаланиш. Айрим ҳолларда Вазирлар Маҳкамаси қазиб олинган минерал хом ашёни тасарруф этишнинг алоҳида шартларини вақтинча белгилаб қўйиши мумкин;

башарти лицензияда ўзга қоида белгиланмаган бўлса, фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва минерал хом ашёни қайта ишлаш жараёнида олинган техноген ҳосилалардан фойдаланиш.

Ер ости бойликларидан фойдаланувчилар:

ер қаъридан белгиланган мақсадда фойдаланилишини;

ишлар ер қаъридан фойдаланиш лойиҳасига мувофиқ олиб борилишини;

ер қаъри геологик тўла-тўкис ўрганилишини, ер ости бойликларидан оқилона, комплекс фойдаланилишини ва муҳофаза этилишини;

конларнинг фойдали қазилмалар мўл участкаларини танлаб ишлатишга, минерал хом ашё қазиб олиш ва уни қайта ишлашда фойдали қазилмаларнинг нормативдагидан ортиқ нобудгарчилигига йўл қўйилмаслигини;

захиралар ҳолати ва улардаги ўзгаришлар, фойдали қазилмаларнинг нобудгарчилиги ва камайиши ҳисобга олиб борилишини, шунингдек захираларнинг ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқилиши, қайта тасдиқланиши ва чегириб ташланишини;

қазиб олинаётганда қўшилиб чиқадиган, лекин вақтинча фойдаланилмаётган фойдали қазилмаларнинг сақланиши ва ҳисобга олиб борилишини;

сув чиқариб олиш иншоотлари ва уларнинг атрофидаги ҳудудда ер ости сувлари ҳолати кузатиб борилишини;

ер ости сувлари ҳолатидаги ўзгаришлар тўғрисида ер ости сувлари муҳофаза қилиниши устидан назоратни амалга оширувчи органлар зудлик билан хабардор қилинишини;

ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишлар хавфсиз олиб борилишини, фалокатларни тугатиш режалари ишлаб чиқилишини;

ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг зарарли таъсиридан атроф табиий муҳит, бинолар ва иншоотларнинг муҳофаза қилинишини;

ер ости бойликларидан фойдаланиш жараёнида геологик, маркшейдерлик ҳужжатлари ва ўзга ҳужжатларнинг юритилишини ҳамда уларнинг асралишини;

Геология ва минерал ресурслар давлат қўмитаси ҳузуридаги Давлат геология фондига (матнда бундан буён Давлат геология фонди деб юритилади) ер қаърига оид ахборотлар, шунингдек фойдали қазилма захираларининг ҳолати ва ўзгариши ҳамда уларнинг таркибидаги компонентлар тўғрисидаги маълумотлар тақдим этилишини;

ер ости бойликларидан фойдаланиш чоғида бузилган ер участкалари улардан кейинчалик фойдаланиш учун яроқли ҳолатга келтирилишини;

ер ости бойликларидан фойдаланиш учун тўловлар ўз вақтида тўлаб борилишини таъминлашлари шарт.

19-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқини тўхтатиш учун асослар

Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқи:

белгиланган муддат тугаган;

фойдаланувчи ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқидан воз кечган;

фойдаланиш учун ер қаъри бериб қўйилган корхона ёхуд ўзга хўжалик фаолияти субъекти тугатилган ҳолларда тўхтатилади.

Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқи:

ишловчилар ва аҳоли ҳаётига ёки сиҳат-саломатлигига, шунингдек атроф табиий муҳит ҳолатига яққол хавф пайдо бўлган;

ер ости бойликларидан фойдаланувчи бир йил мобайнида ундан фойдаланишга киришмаган;

ер ости бойликларидан фойдаланганлик учун тўлов мунтазам олиб борилмаган;

ер ости бойликларидан фойдаланувчи лицензиянинг асосий шартларини бузган;

давлатнинг ўзга эҳтиёжлари ва жамоат эҳтиёжлари учун ер қаъри участкаларини олиб қўйиш зарур бўлган;

ушбу Қонуннинг 24, 30 ва 33-моддаларида назарда тутилган қоидалар бажарилмаган тақдирда муддатидан илгари тўхтатиб қўйилиши мумкин.

Ер эгалари ва ердан фойдаланувчилар қонун ҳужжатлари талабларини бузганлари тақдирда ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқидан маҳрум қилинишлари мумкин.

20-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқини тўхтатиш

Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқи тегишли органлар томонидан уларнинг ўзлари берган лицензия ва кон ажратмаси беришга оид далолатномани бекор қилиш йўли билан тўхтатилади.

21-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланувчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш

Давлат бошқарув органларининг, ҳокимият маҳаллий органларининг ер ости бойликларидан фойдаланувчилар фаолиятига аралашишларига йўл қўйилмайди, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқининг тўхтатиб турилиши, чеклаб қўйилиши ёки тўхтатилиши тўғрисидаги қарорларнинг қай даражада асослилиги, шунингдек зарарни қоплаш тўғрисидаги низолар суд томонидан кўриб чиқилади.

Бузилган ҳуқуқлар қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда тикланиши лозим. Ер ости бойликларидан фойдаланувчига ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқи асоссиз равишда тўхтатиб турилиши, чеклаб қўйилиши ёки тўхтатилиши туфайли етказилган зарар, шу жумладан бой берилган фойда тўлиқ ҳажмда қопланиши лозим.

22-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш учун ҳақ тўлаш

Ер ости бойликларидан фойдаланиш пулликдир, ушбу Қонуннинг 23-моддасида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Тўлов пули солиқ ёки ўзга тўлов тарзида ундириб олинади. Уларнинг миқдори, уларни ҳисоблаб чиқиш ва ундириб олиш тартиби қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланади.

23-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш учун ундириладиган тўловлардан озод қилиш

Қуйидагилар:

ер қаърини геологик ўрганиш билан шуғулланаётган ер қаъридан фойдаланувчилар;

геологик, минералогик ва бошқа алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларда иш олиб бораётган хўжалик фаолияти юритувчи субъектлар;

ўзларига ажратиб берилган ер участкалари доирасида белгиланган тартибда ўз хўжалик ва рўзғор эҳтиёжлари учун кенг тарқалган фойдали қазилмаларни қазиб олиш, ер ости сувларини чиқариб олиш ва ер ости иншоотларини қуриш ишларини амалга ошираётган ер эгалари ва ердан фойдаланувчилар ер ости бойликларидан фойдаланиш учун ҳақ тўлашдан озод қилинадилар.

Қонун ҳужжатларида ер ости бойликларидан фойдаланиш учун ундириладиган тўловлар юзасидан қўшимча имтиёзлар белгиланиши мумкин.

IV БЎЛИМ. ЕР ҚАЪРИНИ ГЕОЛОГИК ЎРГАНИШ

24-модда. Ер қаърини геологик ўрганишга қўйиладиган асосий талаблар

Ер қаърини геологик ўрганишни амалга ошираётган ер қаъридан фойдаланувчилар:

ер қаъри геологик ўрганилишининг, қидириб топилаётган конларни, фойдали қазилмалар қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотлари қуриш ва улардан фойдаланиш учун, шунингдек зарарли моддалар, радиоактив чиқиндилар ва ишлаб чиқариш чиқитларини кўмиш учун фойдаланишга бериб қўйиладиган ер қаъри участкаларини ишга солишнинг кончилик-техника, геологик-иқтисодий ва бошқа шарт-шароитларининг беками-кўстлигини;

асосий қазилма ҳамда у билан бирга жойлашган фойдали бирикмалар ва уларнинг таркибидаги компонентларнинг, техноген ҳосилаларнинг миқдори ва сифати аниқ белгиланишини, кон устида ётган ҳамда сиғдирувчи жинслардан ишлаб чиқаришда ва ерларни қайта тиклаш ишларини бажаришда фойдаланиш учун ана шу жинсларнинг хоссалари тадқиқ этилишини, минерал хом ашёнинг радиация-гигиена жиҳатидан баҳоланишини;

ер қаърини геологик ўрганиш бўйича ишларнинг фойдали қазилмалар асоссиз нобуд бўлиши ва сифати пасайишини истисно этувчи усул ва йўсинларда олиб борилишини;

ер қаъридан қазиб чиқарилаётган тоғ жинслари ва фойдали қазилмаларни уларнинг табиий атроф муҳитга зарарли таъсирини истисно этадиган тарзда жойлаштириш учун участкалар ўрганилиши ва танланишини;

конларни ишга солишда ва бошқа ишлаб чиқариш ҳамда хўжалик мақсадларида фойдаланиш мумкин бўлган қидирув ишлари учун олиб борилган кон қазилмалари ва бурғиланган қудуқларнинг сақланишини, фойдаланилмайдиган кон қазилмалари ва қудуқлар белгиланган тартибда кўмиб йўқ қилинишини;

ер қаърини келгусида ўрганишда, фойдали қазилма конларини қидириш ва ишга солишда, шунингдек ер қаъридан фойдали қазилмалар қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган мақсадларда фойдаланишда қўлланилиши мумкин бўлган геологик ва техникавий-ижро ҳужжатлари, тоғ жинслари ва рудаларнинг намуналари, керн, фойдали қазилма намуна нусхаларининг сақланишини;

ишдан чиқаётган ерларнинг кейинчалик улардан фойдаланиш учун яроқли ҳолатга келтирилишини таъминлашлари шарт.

25-модда. Топилган фойдали қазилма конларини саноат кўламида ўзлаштириш учун топшириш

Топилган фойдали қазилма конлари ёки уларнинг муайян қисмлари фақат захиралари белгиланган тартибда тасдиқлангандагина саноат кўламида ўзлаштиришга топширилиши лозим.

Қазилмаларни бойитиш ва қайта ишлашнинг самарали технологияси ишлаб чиқилмаган, шунингдек сув таъминоти ва чиқиндиларни жойлаштириш масалалари ҳал қилинмаган топилган фойдали қазилма конлари консервация қилиниши лозим ва улар саноат кўламида ўзлаштиришга топширилмайди.

26-модда. Фойдали қазилма конларининг кашф этувчилари

Илгари маълум бўлмаган, саноат аҳамиятига эга бўлган фойдали қазилма конини топган, қидирув ишларини бажарган, шунингдек илгари маълум бўлган конда унинг саноат аҳамиятини анча оширадиган фойдали қазилмаларнинг қўшимча захиралари ёки янги минерал хом ашё топган шахслар кашф этувчилар деб эътироф этилади.

Фойдали қазилма конларининг кашф этувчилари тақдирланиш ҳуқуқига эгадирлар. Тақдирлаш тартибини Вазирлар Маҳкамаси белгилайди.

27-модда. Ер ости бойликлари тўғрисидаги ахборотларга эгалик

Геологик ҳисоботлар, хариталар ҳамда бошқа материаллардаги ер қаърининг геологик тузилиши, ундаги фойдали қазилмалар, уларнинг технологик ва бошқа хоссалари, фойдали қазилма конлари ишга солинишининг шарт-шароитлари тўғрисидаги ахборотлар ишни молиявий таъминлаган буюртмачининг мулки ҳисобланади. Давлат бюджети ёки минерал хом ашё базасини тиклаш бюджетдан ташқари фонди, шунингдек ер ости бойликларидан фойдаланувчиларнинг ўз маблағлари ҳисобига ер ости бойликлари тўғрисида олинган ахборотлар уларни ҳисобга олиш, сақлаш ва тартибга солиш учун Давлат геология фондига бепул, мажбурий тартибда топширилади. Давлат геология фонди тушаётган ахборотнинг сир тутилишини таъминлайди.

Ер ости бойликлари тўғрисидаги ахборотлардан фойдаланиш тартиби ва шартлари Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Ер ости бойликлари тўғрисидаги ахборотга эгалик қилиш ҳуқуқи қонун билан муҳофаза қилинади.

V БЎЛИМ. ЕР ҚАЪРИДАН ФОЙДАЛАНИШ БИЛАН БОҒЛИҚ КОРХОНАЛАРНИ ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ

28-модда. Ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ корхоналарни лойиҳалаштириш хусусиятлари

Фойдали қазилма қазиб олувчи ва минерал хом ашёни қайта ишловчи корхоналарни, шунингдек фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини лойиҳалаштириш тасдиқланган захиралар асосида ҳамда мўлжалланаётган қурилиш участкасида ер қаъри ўрганилиб, ишларни техникавий жиҳатдан бехатар олиб бориш таъминланишини ва минтақанинг экологик ҳолатини ҳисобга олган ҳолда амалга оширилади.

Зарарли моддаларни, радиоактив чиқиндиларни ва ишлаб чиқариш чиқитларини кўмиш билан боғлиқ ер ости иншоотларини лойиҳалаштиришга уларни кўмиш мумкинлигини асослаб берадиган геологик, муҳандислик-геологик, гидрогеологик ва бошқа маълумотлар мавжуд бўлсагина рухсат берилади.

29-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ корхоналарни лойиҳалаштиришга қўйиладиган асосий талаблар

Фойдали қазилма қазиб олувчи ва минерал хом ашёни қайта ишловчи корхоналарни қуриш лойиҳаларида:

лойиҳалаштирилаётган корхоналарнинг экологик-иқтисодий далил-асослари;

ер қаъридан асосий фойдали қазилма захиралари ва улар билан бирга жойлашган фойдали бирикмаларни мумкин қадар тўлиқ, комплекс равишда ва иқтисодий жиҳатдан мақбул тарзда чиқариб олишни, шунингдек ходимлар ва аҳолининг хавфсизлигини таъминловчи фойдали қазилма конларини очиш усуллари ҳамда бу конларни ишга солиш тизимлари;

фойдали қазилма устида жойлашган жинслардан оқилона фойдаланиш, шунингдек уларни жинсларнинг хусусиятларини ҳамда ерларни қайта тиклаш талабларини ҳисобга олиб жойлаш;

асосий қазилма билан бирга қазиб чиқариладиган, лекин вақтинча фойдаланилмайдиган фойдали қазилма ва техноген ҳосилаларни тўплаш, ҳисобга олиб бориш ва сақлаш;

ер ости иншоотларини қуриш ва ишлатиш жараёнида очиладиган ер қаърини геологик ўрганиш;

атроф табиий муҳитга кўрсатиладиган таъсирни баҳолаш;

қайта ишлаш чиқиндиларидан имкон қадар тўлиқ фойдаланиш;

зарарли моддаларни, радиоактив чиқиндиларни ва ишлаб чиқариш чиқитларини, таркибида зарарли моддалар бўлган оқава сувларни қайта ишлаш, зарарсизлантириш, фойдали суратда ишлатиш, кўмиш ва вақтинча тўплаб қўйишнинг атроф табиий муҳит ифлосланиши олдини олишни таъминлайдиган усуллари;

зарарли моддаларни, радиоактив чиқиндилар ва ишлаб чиқариш чиқитларини, оқава сувларни қатъий белгиланган жойларда тўплашнинг, улар ер қаъри қўшни участкаларига, ер ости сувларига, ер юзасига ва атмосферага тарқалиб кетишининг олди олинишини таъминлайдиган чора-тадбирлари кўзда тутилиши лозим.

VI БЎЛИМ. ФОЙДАЛИ ҚАЗИЛМА КОНЛАРИНИ ИШЛАТИШ, МИНЕРАЛ РЕСУРСЛАРНИ ҚАЙТА ИШЛАШ ВА ИШЛАРНИ БЕХАТАР ОЛИБ БОРИШГА ҚЎЙИЛАДИГАН АСОСИЙ ТАЛАБЛАР

30-модда. Фойдали қазилма конларини ишлатиш ва минерал хом ашёни қайта ишлашга қўйиладиган асосий талаблар

Фойдали қазилма конларини ишлатиш фойдали қазилма қазиб олувчи корхоналарнинг тасдиқланган лойиҳаларига, кончилик ишларини ривожлантириш режаларига, нефть, газ конлари ва ер ости сувларини ишлатиш лойиҳа ва схемаларига ҳамда техникавий фойдаланишнинг кончилик муносабатлари соҳасидаги махсус ваколат берилган давлат бошқарув органлари билан келишилган қоидаларига мувофиқ амалга оширилади.

Фойдали қазилма конларини ишлатишда ва минерал хом ашёни қайта ишлашда:

ишга солинаётган фойдали қазилма конлари ва уларнинг ёнидаги фойдали қазилма конлари ҳамда ер қаъри бошқа участкаларининг кончилик ишлари олиб бориш натижасида бузилишига йўл қўйилмаслиги, шунингдек ер қаърида консервация қилиб қўйиладиган фойдали қазилма захиралари сақланиши;

тоғ жинсларининг силжиш жараёнлари, ер юзаси, бинолар, иншоотларнинг майишишлари, конларнинг поғоналари ва чекка томонлари мустаҳкамлиги махсус асбоблар билан кузатиб турилиши;

минерал хом ашёни қайта ишлашнинг турли босқичларида фойдали компонентлар тақсимоти ва уларни ажратиб олиш даражасининг ҳисобга олиб ҳамда назорат қилиб борилиши;

ушбу Қонуннинг 18-моддаси иккинчи қисмида, 28 ва 29-моддаларида баён этилган қоидаларга риоя этилиши таъминланиши лозим.

31-модда. Ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган корхоналарни тугатиш ва консервация қилиш

Фойдали қазилмалар қазиб олувчи корхона ёки унинг муайян қисми, шунингдек фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотлари;

ер қаъридан фойдаланиш муддатлари тугаган;

ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқи муддатидан олдин тўхтатилган;

фойдали қазилмаларнинг балансдаги захираларини тўлиқ ишлатиб бўлгач, захираларни орттиришнинг истиқболи ва балансдан ташқаридаги захираларни ишлатишга жалб қилишнинг имкони бўлмаган;

кондан ёки унинг муайян участкасидан фойдали қазилма чиқариб олишни давом эттириш иқтисодий жиҳатдан ўзини оқламаган;

қазилаётган конни, шунингдек фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини сув босиши ёки уларнинг вайрон бўлиши хавфи пайдо бўлиб, бунинг олдини олишнинг техникавий жиҳатдан иложи бўлмаган ёки бундай қилиш иқтисодий жиҳатдан ўзини оқламаган;

ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларидан фойдаланишга эҳтиёж қолмаган ҳолларда, тўлиқ ёки қисман тугатилиши ва (ёхуд) консервация қилиниши лозим.

Фойдали қазилма қазиб олувчи корхона ёки унинг муайян қисми, шу-

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ҚОНУНИ

ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 2-бетда).

нингдек фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини тугатиш ва (ёки) консервация қилиш қонун ҳужжатлари билан белгиланган тартибда амалга оширилади.

Ер ости бойликларидан фойдаланувчи тугатиш жараёни охирига етказилгунга қадар ва консервация чоғида ер ости бойликларидан фойдаланишга доир жами вазифаларни лицензия ва ушбу Қонунга мувофиқ адо этиб боради ҳамда тўлиғича жавобгар бўлади.

32-модда. Ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг бехатар олиб борилишини таъминлаш

Фойдали қазилма қазиб олувчи корхоналар, шунингдек фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини қуриш, қайта қуриш ва ишлатишда, ер ости бойликларини геологик жиҳатдан ўрганиш ишлари ҳамда ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган бошқа ишларни бажаришда ходимлар, аҳоли ва атроф табиий муҳитнинг хавфсизлиги таъминланиши лозим.

Ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг бехатар олиб борилиши шарт-шароитларини таъминлаш масъулиятини корхоналарнинг раҳбарлари ёки эгалари зиммасига юкланади.

33-модда. Ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг хавф-хатарсиз олиб борилишини таъминлашга доир асосий талаблар

Ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг хавф-хатарсиз олиб борилишини таъминлашга доир асосий талаблар;

ишларни хавф-хатарсиз олиб бориш нормалари ва қоидаларини ўрганиш ва уларга амал қилиш, шунингдек аварияларнинг олдини олиш ва тугатиш тадбирларини режалаштириш ҳамда ўтказишдан;

махсус тайёргарлиги ва малакаси бўлган шахсларгагина ишлаш учун ижозат беришдан;

кон ишларида, бурғилаш ишларида ва бошқа ишларда банд бўлган шахсларни махсус кийим-бош, якка ва умумий ҳимоя воситалари билан таъминлашдан;

хавфсизлик нормалари ва қоидалари талабларига ҳамда санитария нормаларига мос келадиган машиналар, асбоб-ускуна ва материалларни қўлланишдан;

портловчи моддалар ва портлатиш воситаларини ҳисобга олиб бориш, тегишли равишда сақлаш ва сарфлаш, шунингдек улардан тўғри ва хавфсиз фойдаланишдан;

ишларнинг технологик тизимини таъминлашга ва хавфли вазиятларни башорат қилишга зарур ва етарлича бўлган геологик, маркшейдерлик ҳамда ўзга кузатишлар мажмуини ўтказишдан;

кон ҳавосининг ҳолати, унинг таркибидаги кислород, зарарли ва портлаш хавфи бўлган газлар ҳамда чанглар миқдорини мунтазам назорат қилиб боришдан;

техникавий ҳужжатларни ва аварияларни тугатиш режаларини хавфсиз равишда иш олиб борилувчи минтақалар чегараларини аниқлаштирувчи маълумотлар билан ўз вақтида тўлдириб боришдан;

қаттиқ фойдали қазилма конларини ишга солиш лойиҳа тизимларига, нефть, газ конлари ва ер ости сувларини ишга солиш ва йўлга қўйиш лойиҳалари ва технологик схемаларига риоя қилишдан иборат.

Башарти, ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг ҳолати одамларнинг ҳаёти ва сиҳат-саломатлигига хавф туғдирса, бундай ишларни олиб бориш ман этилади.

34-модда. Кончиликдаги қутқарув қисмлари ҳамда очиқ нефть ва газ фаввораларининг олдини олиш ва уларни тугатиш-ўчириш хизматлари

Кончиликдаги қутқарув қисмлари, шунингдек очиқ нефть ва газ фаввораларининг олдини олиш ҳамда уларни тугатиш-ўчириш хизматлари ер ости бойликларидан фойдаланувчиларга хизмат кўрсатиш учун тузилади.

Кончиликдаги қутқарув қисмлари ҳамда очиқ нефть ва газ фаввораларининг олдини олиш ва уларни тугатиш-ўчириш хизматлари тўғрисидаги низомларни Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлайди.

35-модда. Ҳокимият маҳаллий органлари ҳамда ер қаъридан фойдаланувчиларнинг аварияларни тугатиш вақтидаги вазифалари

Ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ корхоналарда авария юз берган ҳолларда ҳокимиятнинг маҳаллий органлари, шунингдек ер ости бойликларидан фойдаланувчилар транспорт воситалари, материаллар ва асбоб-ускуна, алоқа воситалари ва дори-дармон беришлари ҳамда аварияларни тугатишда бошқа хил ёрдам кўрсатишлари шарт.

VII БЎЛИМ. ЕР ҚАЪРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА УЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

36-модда. Ер қаъридан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишга доир асосий талаблар

Ер қаъридан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишга доир асосий талаблар;

ер қаърини фойдаланишга бериб қўйишнинг қонун ҳужжатларида белгиланган тартибига риоя қилишлик ва ер ости бойликларидан ўзбошимчалик билан фойдаланишга йўл қўймасликдан;

ер қаърини геологик жиҳатдан тўла-тўкис ўрганиш, ундан оқилона, комплекс фойдаланиш ва унинг муҳофаза қилинишини таъминлашдан;

кон ажратмаларидан ташқарида фойдали қазилмаларни қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган мақсадларда фойдали қазилма конларини ишга солишни ва ер ости бойликларидан фойдаланишни тақиқлаб қўйишдан;

ер қаъридан асосий қазилма ва у билан бирга жойлашган фойдали бирикмалар ҳамда уларнинг таркибидаги компонентларнинг мумкин қадар тўлиқ чиқариб олинишини таъминлашдан;

фойдали қазилма конларини ишга солишда ер қаъридан қазиб олинадиган ва унда қолдириладиган асосий қазилма ҳамда у билан бирга жойлашган фойдали қазилмалар ва улар таркибидаги компонентларнинг захираларини, шунингдек минерал хом ашёни қайта ишлаш чоғида фойдали компонентларни аниқ ҳисобга олиб боришдан;

қазиб олинган минерал хом ашёдан унинг таркибидаги саноат аҳамиятига молик компонентларни оқилона ва комплекс равишда ажратиб олишни таъминлашдан;

фойдали қазилма конларини тугаб қолишдан, ифлосланишдан, сув босишдан, сув чиқиб кетишидан, ёнғиндан ҳамда фойдали қазилмалар сифатини ва конларнинг саноат кўламидаги аҳамиятини пасайтирувчи ёки уларни ишга солишни мураккаблаштирувчи бошқа омиллардан муҳофаза қилишдан;

ер қаъридан фойдаланиш билан боғлиқ ишларни олиб боришда, айниқса нефть, газ ёки бошқа моддалар ва материалларни ер остида сақлашда, зарарли моддаларни, радиоактив чиқиндилар ва ишлаб чиқариш чиқитларини кўмишда ер қаъри ифлосланишининг олдини олишдан;

фойдали қазилма қазиб олувчи корхоналарни ва фойдали қазилма қазиб чиқариш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини тугатиш ва консервация қилиб қўйишнинг белгиланган тартибига риоя қилишдан;

фойдали қазилмалар жойлашган майдонларда асоссиз равишда ва ўзбошимчалик билан иморат қуришнинг олдини олишдан;

ичимлик суви сифатида ва саноат сув таъминоти учун фойдаланиладиган сув тўплаш майдонларида ва ер ости сувлари жойлашган майдонларда саноат ва маиший чиқиндилар йиғилиб қолишининг олдини олишдан;

ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг фойдали қазилма захираларининг, ишлатилаётган, консервация қилиб қўйилаётган конлар, бурғиланган қудуқлар ва ер ости иншоотларининг сақланишига зарарли таъсир кўрсатишига йўл қўймасликдан;

ходимлар ва аҳолининг хавфсизлигини, атроф табиий муҳит ер ости бойликларидан фойдаланиш билан боғлиқ ишларнинг зарарли таъсиридан муҳофаза қилинишини таъминлашдан иборат.

37-модда. Фойдали қазилмалар жойлашган майдонларга иморат қуриш шартлари

Аҳоли пунктлари, саноат мажмуилари ва бошқа хўжалик объектларини лойиҳалаштириш ва қуришга иморат қуриладиган участканинг ер қаърида фойдали қазилмалар йўқлиги тўғрисида маълумотлар олинганидан кейингина рухсат берилади.

Фойдали қазилмалар жойлашган (кенг тарқалганларидан ташқари) майдонларга иморат қуришга ва бундай жойларда фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини жойлаштиришга алоҳида ҳолларда, кончилик муносабатлари соҳасида махсус ваколат берилган давлат бошқарув органлари билан келишилган ҳолда ва ер қаъридан фойдали қазилмаларни қазиб олиш имкониятлари тахминланган тақдирда йўл қўйилади.

Кенг тарқалган фойдали қазилмалар жойлашган майдонларда иморат қуришга, шунингдек бундай жойларда фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ер ости иншоотларини жойлаштиришга кончилик муносабатлари соҳасида махсус ваколат берилган давлат бошқарув органларининг хулосаси бўлган тақдирда ҳокимият маҳаллий органларининг рухсати билангина йўл қўйилади.

Қурилиш объектлари иморат қуриш ва режалаштиришнинг тасдиқланган лойиҳаларида назарда тутилган чегаралардаги майдонларда жойлаштириладиган ҳолларда бундай хулоса талаб қилинмайди.

Кенг тарқалган фойдали қазилмалар жойлашган катта майдонларга иморат қуриш, шунингдек бундай жойларда фойдали қазилмаларни қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган йирик ер ости иншоотларини жойлаштириш алоҳида ҳоллардагина, Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан амалга оширилиши мумкин.

38-модда. Фойдали қазилма конларига туташ майдонларда иморат қуриш шартлари

Кончилик муносабатлари соҳасида махсус ваколат берилган давлат бошқарув органлари билан келишмасдан туриб:

фойдали қазилма конларига туташ жойлашган, конларни ишга солишда фойдаланилиши мумкин бўлган майдонларга;

фойдали қазилма конларига туташ, ушбу конларни ишга солишдаги портлатиш ишлари ва содир бўладиган силжишларнинг хавфли ва зарарли таъсири тарқалиши мумкин бўлган майдонларга иморат қуриш мумкин эмас.

39-модда. Алоҳида илмий ёки маданий қимматга молик ер ости бойликлари участкаларини муҳофаза қилиш

Ноёб очиқ геологик жинслар, минералогик ҳосилалар, палеонтологик объектлар ва ер ости бойликларининг алоҳида илмий ёки маданий қимматга молик бошқа участкалари белгиланган тартибда давлат қўриқхоналари ёхуд табиат ва маданият ёдгорликлари деб эълон қилиниши мумкин. Ушбу қўриқхоналар ва ёдгорликларнинг сақланишига путур етказадиган ҳар қандай фаолият тақиқланади.

Ер ости бойликларидан фойданишда ноёб очиқ геологик жинслар ва минералогик ҳосилалар, метеоритлар, палеонтологик, археологик ҳамда фан ва маданият учун аҳамиятга молик бошқа объектлар топилиб қолган ҳолларда ер ости бойликларидан фойдаланувчилар тегишли участкадаги ишларни тўхтатиб, бу ҳақда манфаатдор давлат органларига хабар қилишлари шарт.

Алоҳида илмий ёки маданий қимматга молик ер ости бойликлари участкаларини давлат қўриқхоналари ёхуд табиат ёки маданият ёдгорликларига мўлжаллаб ажратиб олиш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

VIII БЎЛИМ. ЕР ҚАЪРИДАН ФОЙДАЛАНИШ БИЛАН БОҒЛИҚ ИШЛАРНИНГ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ҲИСОБГА ОЛИНИШИ

40-модда. Ер қаърини геологик ўрганиш ишларининг давлат томонидан ҳисобга олиниши ва давлат рўйхатидан ўтказилиши

Ер қаърини геологик ўрганишга доир ишлар давлат томонидан ҳисобга олиниши ва давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим.

Ишларни давлат томонидан ҳисобга олиш ва давлат рўйхатидан ўтказиш Давлат геология фонди томонидан амалга оширилади.

Ер қаърини геологик ўрганиш ишларини давлат рўйхатидан ўтказмасдан туриб амалга ошириш тақиқланади.

41-модда. Фойдаланиш учун берилган ер қаъри участкаларининг давлат томонидан ҳисобга олиниши ва давлат рўйхатидан ўтказилиши

Фойдали қазилма қазиб олиш, ер ости иншоотлари қуриш ва ишлатиш ҳамда фойдали қазилма қазиб олиш билан боғлиқ бўлмаган ўзга мақсадлар учун фойдаланишга бериб қўйилган ер қаъри участкалари Вазирлар Маҳкамаси белгилайдиган тартибда ягона тизим бўйича давлат томонидан ҳисобга олиниши ва давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим.

42-модда. Фойдали қазилма конлари, нишоналари ва техноген ҳосилалар давлат кадастри

Фойдали қазилма конлари, нишоналари ва техноген ҳосилалар давлат кадастри ҳар бир кон бўйича асосий қазилма ва у билан бирга жойлашган фойдали бирикмалар, улар таркибидаги компонентлар захираларининг миқдор ва сифатини, конни ишга солишнинг кончилик-техник, технологик, гидрогеологик ва бошқа шароитларини ҳамда конинг геологик-иқтисодий баҳосини тавсифловчи маълумотларни, шунингдек ҳар бир фойдали қазилма нишонасига оид маълумотни ўз ичига олган бўлиши лозим.

Техноген ҳосилаларга оид кадастр ҳар бир тўплаб қўйилаётган объект бўйича техноген ҳосилаларнинг типи ёки турини миқдор-сифат кўрсаткичлари ҳамда сақлаш кончилик-техник шароитларини ҳам кўрсатиб ўтилган ҳолда тавсифловчи маълумотларни ўз ичига олган бўлиши лозим.

Фойдали қазилма конлари, нишоналари ва техноген ҳосилалар давлат кадастри Давлат геология фонди томонидан юритилади.

43-модда. Фойдали қазилма захиралари давлат баланси

Фойдали қазилма захиралари давлат баланси саноат аҳамиятига молик конлар бўйича ҳар бир турдаги фойдали қазилма захираларининг миқдори, сифати ва ўрганиб чиқилганлик даражасига оид, уларнинг қандай жойлашганлиги, саноат кўламида қайдаражада ўзлаштирилаётганлиги, қанча қазиб олинаётганлиги, қанча нобуд бўлаётганлиги ҳақидаги ҳамда саноатнинг қидириб топилган фойдали қазилма захиралари билан нечоғли таъминланганлиги тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган бўлиши лозим.

Фойдали қазилма конлари захиралари давлат баланси Давлат геология фонди томонидан юритилади.

44-модда. Фойдали қазилма захираларини тасдиқлаш

Қидириб топилган конлардаги фойдали қазилма захиралари, шунингдек конларни ишга солиш жараёнида қўшимча топилган қазилма захиралари тасдиқланиши лозим.

Фойдали қазилма конларининг захиралари минерал хом ашёнинг тури, миқдори ва сифатига қараб Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги фойдали қазилма захиралари бўйича давлат комиссияси ёки Геология ва минерал ресурслар давлат қўмитаси ҳузуридаги фойдали қазилма захиралар бўйича марказий комиссия томонидан тасдиқланади.

45-модда. Фойдали қазилма захираларини ҳисобдан чиқариш

Саноат учун аҳмиятини йўқотган, қазиб олиш жараёнида йўқотилган, кейинчалик ўтказилган геология-қидирув ишларида ёки конни ишга солишда тасдиқланмаган қазиб олинган фойдали қазилмалар, шунингдек фойдали қазилма захиралари давлат балансига тегишли ўзгартишлар киритган ҳолда ер ости бойликларидан фойдаланувчининг балансидан чиқарилиши керак.

Саноат учун аҳамиятини йўқотган ёки кейинчалик ўтказилган геология-қидирув ишларида ёхуд конни ишга солишда тасдиқланмаган фойдали қазилма захираларини ер ости бойликларидан фойдаланувчининг ҳисобидан чиқариш фойдали қазилма захираларини тасдиқлаган органлар томонидан Геология ва минерал ресурслар давлат қўмитаси ҳамда Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитасининг хулосалари асосида амалга оширилади.

Қазиб олинган ва қазиб олиш жараёнида йўқотилган фойдали қазилмаларни ер ости бойликларидан фойдаланувчи ҳисобидан чиқариш Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитаси томонидан амалга оширилади.

46-модда. Ер қаъри мониторинги

Ер қаъри мониторинги ўзгаришларни ўз вақтида аниқлаб баҳолаш, салбий жараёнлар олдини олиш ва оқибатларини бартараф этиш учун ер қаъри ҳолатини кузатиб бориш тизимидан иборат. Мониторингни амалга оширишнинг таркиби, мазмуни ва тартибини Вазирлар Маҳкамаси белгилайди.

IX БЎЛИМ. ЕР ҚАЪРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА УНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ, ГЕОЛОГИК ЎРГАНИШ ҲАМДА МИНЕРАЛ РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ УСТИДАН ДАВЛАТ ТЕКШИРУВИ ВА НАЗОРАТИ

47-модда. Ер қаъридан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш, геологик ўрганиш ҳамда минерал ресурслардан оқилона фойдаланиш устидан давлат текшируви ва назоратининг вазифалари

Ер қаъридан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш, геологик ўрганиш ҳамда минерал ресурслардан оқилона фойдаланиш устидан давлат текшируви ва назорати вазифалари барча ер ости бойликларидан фойдаланувчилар ер ости бойликларидан фойдаланишнинг белгиланган тартибига, ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳамда ер ости бойликларини муҳофаза қилиш, ер қаърини геологик ўрганиш соҳасидаги қонун ҳужжатлари, қоидалар ва нормаларга, ишларни хавф-хатарсиз олиб бориш, ишларнинг аҳолига, атроф табиий муҳитга, бинолар ва иншоотларга зарарли таъсир этишининг олдини олиш ҳамда бундай таъсирни бартараф қилишга доир талабларга, шунингдек давлат ҳисобини юритиш ва ҳисобдорлик қоидаларига риоя этишларини таъминлашдан иборат.

48-модда. Ер қаъридан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш, геологик ўрганиш ҳамда минерал ресурслардан оқилона фойдаланиш устидан давлат текшируви ва назоратини амалга оширувчи органлар

Ер қаъридан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш, геологик ўрганиш ҳамда минерал ресурслардан оқилона фойдаланиш устидан давлат текшируви ва назорати ҳокимият маҳаллий органлари, шунингдек кончилик муносабатлари соҳасида махсус ваколат берилган давлат бошқарув органлари томонидан қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда амалга оширилади.

49-модда. Ер қаъридан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш устидан тармоқ назорати

Ер қаъридан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш устидан тармоқ назорати ер ости бойликларидан фойдаланувчиларнинг геологик, маркшейдерлик ёки техникавий хизматлари томонидан амалга оширилади.

Геологик ва маркшейдерлик хизматлари тўғрисидаги намунали низомларни Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлайди.

X БЎЛИМ. ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА УЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ МАСАЛАЛАРИГА ДОИР НИЗОЛАРНИ КЎРИБ ЧИҚИШ. ЕР ОСТИ БОЙЛИКЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

50-модда. Ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш масалаларига доир низоларни кўриб чиқиш

Ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш масалаларига доир низолар қонун ҳужжатлари билан белгиланган тартибда суд томонидан кўриб чиқилади.

51-модда. Ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Ер ости бойликлари тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузишда айбдор бўлган шахслар қонунга мувофиқ жавобгар бўладилар.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 23 сентябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

“Ер ости бойликлари тўғрисида“ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини амалга киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. "Ер ости бойликлари тўғрисидаги"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 1995 йил 1 январдан эътиборан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

қонунларни "Ер ости бойликлари тўғрисида"ги Қонунга мувофиқлаштириш хусусида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига таклифлар киритсин;

ҳукумат қарорларини "Ер ости бойликлари тўғрисида"ги Қонунига мувофиқлаштирсин, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралари мазкур Қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қараб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

3. Ўзбекистон Республикасининг 1976 йил 25 ноябрида қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасининг Ер ости бойликлари кодексини тасдиқлаш тўғрисида"ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Советининг Ведомостлари, 1976 йил, № 33, 386-модда) ва Ўзбекистон Республикаси Олий Совети Президиумининг 1977 йил 30 майдаги "Ўзбекистон Республикасининг Ер ости бойликлари кодексини амалга киритиш тартиби тўғрисида"ги Фармони (Ўзбекистон Республикаси Олий Советининг Ведомостлари, 1977 йил, № 16, 247-модда) 1995 йил 1 январдан эътиборан ўз кучини йўқотади деб топилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи
Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 23 сентябрь.

"САНИИРИ" илмий-ишлаб чиқариш

бирлашмаси полиэтилен чиқиндиларни чекланмаган миқдорда харид қилади ва ундан олинган маҳсулот (шпагат)ни сотади.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилишни сўраймиз:

700187, Тошкент ш., Қорасув-4 массиви, 11-уй. "САНИИРИ" ИИЧБ.

Телефон: 65-07-56.
Телекс: 116199 РУСЛО.
Телетайп: 116294 Дренаж.

''Транс-Сервис'' ЛТД Фирмаси

1.Электр чироқлари 60-100 Вт.
2.Турли ҳажм ва профилдаги тасма (Австрия маҳсулоти).
3.Поршенли насосларнинг чарм сумбаси ва сальник (тирқишларни беркитувчи қоплама - диаметри 15 мм. дан 160 мм. гача, хизмат муддати мамлакатимизда тайёрланадиган шундай қисмга нисбатан 40-50 баравар узайтирилган. 60 даража совуқдан 200 даража иссиққача ишлай олади (Австрия маҳсулоти).

Тўлов - фақат пул ўтказиш орқали.

Телефонлар: 92-04-07; 90-90-10.

TASHKOCAUTO

Ўзбекистон Республикасида "ТОФАШ" автомобилларининг эҳтиёт қисмларини сотиш ҳуқуқига эга бўлган "ТОШКОЧАВТО"

қўшма корхонасининг фирма дўкони "Doğan L" ва "Doğan S" енгил машиналарининг эҳтиёт қисмлари сотувга чиқарилганини маълум қилади.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинг:

Тошкент ш., Ойбек шоҳ кўчаси, 47-уй
Тел.: 54-83-98.

"ТОШКОЧАВТО":

"ТОФАШ" автомобиллари учун эҳтиёт қисмлар сотилади.

Масъулияти чекланган жамият шаклидаги "ANKA" қўшма корхонаси маълум қиладики, у Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигида 1994 йил 5 октябрда давлат рўйхатидан ўтди ва Ўзбекистон Республикаси Ҳудудида ҳаракат қилаётган қўшма корхоналар рўйхатига 1231-сон билан киритилди.

Қўшма корхона қуйидаги манзилгоҳда жойлашган: Тошкент шаҳри, Қора-сув — 4 мавзеси, 11-уй.

БИНОЛАРИМИЗ ҚУРИЛИШИ ҲАМ МИЛЛИЙ, ҲАМ ЗАМОНАВИЙ БЎЛСИН

Пойтахтимизда Ўзбекистон Республикаси Архитектура-қурилиш давлат қўмитаси ҳамда Тошкент архитектура-қурилиш институти ташаббуси билан "Архитектура ва қурилиш илмининг Ўзбекистон иқтисодиётида тутган ўрни" мавзуида халқаро анжуман бўлиб ўтди. Мухбиримиз бу симпозиумнинг айрим қатнашчилари билан учрашиб, суҳбатлашди. Қуйида уларнинг фикр-мулоҳазалари билан танишасиз.

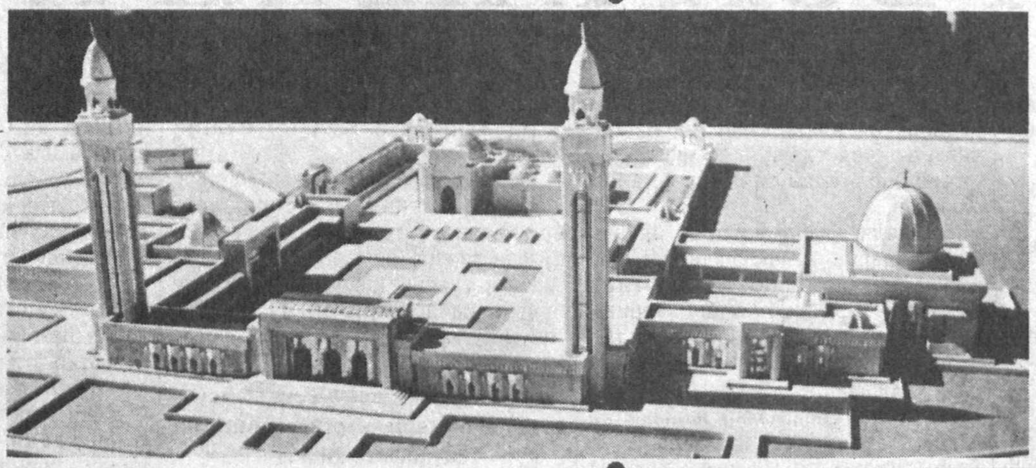

ИНШООТЛАР БАРДОШЛИМИ?

Маълумки, Ўзбекистон ҳудудининг учдан икки қисми юқорисейсмик минтақада жойлашган. 1966 йил Тошкентда, 1970 йил Сари-Камиш (Қирғизистон)да, 1977 йил Исфара, Боткент (Тожикистон, Қирғизистон)да, 1976 йил Жамбул (Қозоғистон)да, 1976 ва 1984 йиллар Қизилқумнинг Газли шаҳрида, 1980 йил Назарбек ҳудудларида юз берган кучли ер силкинишлари оқибатида халқ хўжалиги тармоқларига жиддий зиён етказилганлиги ҳаммамизга аён. Энг ачинарли томони шундаки, мазкур табиий офатнинг қачон ва қаерда юз беришини ҳали ҳеч ким илмий асослаб беролганича йўқ. Шундай экан, биз иморат ва иншоотларни зилзилабардошли қилиб қуришимиз, унинг мустаҳкамлигини таъминлашимиз халқ хўжалиги учун жуда катта аҳамиятга эга.

Статистик маълумотларга кўра, фақат Тошкент ва пойтахт вилоятидаги иморат ва иншоотларнинг бир қисми зилзилабардошлик талабига жавоб бермайди. Бунинг асосий сабаби қуйидагилардан иборат:

1946 йилгача пойтахт ва Тошкент вилояти 7 балли зонага киритилган эди. 1946 йил 3 ноябрдаги Чотқол зилзиласидан сўнг 8 балли зонага, 1966 йилги Тошкент ер қимирлашидан кейин эса 9 балли зонага ўтказилди.

Агар бу иморатларнинг узоқ вақт эксплуатация қилиниши, шу давр ичида камида 20-30 марта бўлган 4-6 балли кучсиз ер силкинишлари, иншоотлардан фойдаланиш қоидаларининг бузилиши, метро ва бошқа транспорт ҳаракатлари оқибатида тебранма ҳаракатлар таъсирини ҳисобга олсак, фикримиз ойдинлашади.

Шунинг учун тезлик билан шаҳар ва вилоятда, сўнгра мамлакатимиз бўйича иморат ҳамда иншоотларнинг техник ҳолатини аниқлаш, таъмирлаш, мустаҳкамлаш чораларини белгилаш талаб этилади.

Тошкент архитектура-қурилиш илмгоҳи олимлари бу соҳада анчагина илмий-услубий тажриба тўплаб, тиклаш, таъмирлаш конструкцияларини яратди.

Кези келганда шуни таъкидлаш лозимки, Тошкент шаҳридаги деярли кўп қаватли (9-20 қават) иморатларнинг ҳаммаси тажриба синовидан ўтган. Бу борада олинган маълумотларни тавсиф қиладиган бўлсак, мазкур иморат ва иншоот лойиҳаларини янада такомиллаштириш зарур бўлади. Илмгоҳимизда бу ишларни амалга оширадиган йирик олим-мутахассислар ва замонавий асбоб-ускуналар мавжуд.

Хуллас, илмгоҳимиз олимларининг хусусий бинолар зилзилабардошлигини таъминлаш мавзусидаги фикрлари катта аҳамиятга эгадир. Чунки аҳолининг ярмидан кўпи шундай иморатларда яшайди.

Президентимизнинг хусусий иморат ва томорқа учун ер ажратиш ҳақидаги Фармонидан сўнг республикамиз қурилиш майдонига айланди. Ота-боболаримизнинг тажрибаси асосида арзон, мустаҳкам, синчли ва пахсали иморатлар қуришни йўлга қўйишимиз зарур. Истеъдодли халқимиз асрлар давомида орзу қилган мустақилликка эришди. Шундай экан, бунёдкорлик ишига маблағни тежаб-тергаб сарф қилайлик. Бунёд этилаётган иншоотларни мустаҳкам ва зилзилабардошли қилиб қуриш, фойдаланилаётган биноларнинг кафолатли хизматини таъминлаш халқ хўжалиги аҳамиятига молик ишлардир.

Қ. АБДУРАШИДОВ.
Тошкент архитектура-қурилиш институтининг профессори, техника фанлари доктори.

Самарқанд, Бухоро, Хива ва бошқа тарихий шаҳарлардаги ота-боболаримиз бизга мерос қилиб қолдирган архитектура дурдоналарига қараб, уларнинг санъатга бўлган муносабатларига таҳсинлар айтгингиз келади. Чунки мазкур архитектура обидаларида еримизнинг иқлим-шароити, халқимизнинг одати, санъати, маданияти ўз аксини топган.

Хўш, шундай экан, биз ҳам келажак авлод учун фахрланса арзигудек, ўрганиш ва татбиқ этишга лойиқ обидалар қолдириш қурбига эгамизми? Албатта! Бунга ҳеч иккиланмай А. Навоий театри (1947 й.), Халқлар дўстлиги саройи (1980 й.), Тошкент метроси (1976 й.) ва бошқа обидаларни мисол қилиб келтириш мумкин.

АРХИТЕКТУРА ЖАМИЯТНИНГ КЎЗГУСИДИР

Собиқ СССР даврида меъморчилигимиз шаклан миллий, мазмунан социалистик шиори билан ўлчанар эди. Ўзбекистон мустақилликка эришгач, кўпгина жабҳалар, жумладан, архитектура созлик ҳам, аввалгидек, иттифоқ ўлчови билан эмас, балки жаҳон жамиятининг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида ўлчаниши лозим. Тошкентнинг А. Навоий кўчаси архитектурада энг гўзал, улуғвор кўчалардан бири бўлиши керак эди. Шундай фикр кўпчилик меъморлар орасида аллақачон пишиб етилган эди. Лойиҳамиз бўйича Хадра майдонидан то А. Навоий музейигача чўзилган жарлик катта кўлга айлантирилиши, унинг атрофида эса кичик архитектура шакллари, боғ ва хиёбонлар барпо этилиб, энг гўзал дам олиш масканларига айланиши лозим эди. Афсуски, бундай бўлмади. Кимнингдир буйруғи билан бу ердаги пастликда савдо расталари қуриб ташланди. Ҳозир ҳам у дўконлар устига янги дўконлар қурилаяпти. Энг ачинарлиси, уларнинг архитектураси қайси замон архитектурасига мансуб эканлигини илғаш қийин. Бундай салбий ҳолатларни шаҳримизда кўплаб учратиш мумкин.

Бу масаланинг яна бир кишини ўйлантирадиган томони шуки, қурилишларда Тошкентнинг давлат томонидан тасдиқланган бош лойиҳасига амал қилинмаётир. Агарда биз Президентимиз белгилаб берган беш тамойилдан келиб чиқадиган бўлсак, у ҳолда, Ўзбекистон архитектураси мазмун жиҳатдан миллий, шакл жиҳатдан эса замонавий бўлиши керак.

Х. САЛОҲИДДИНОВ,
Тошкент архитектура-қурилиш институтининг архитектура куллиёти декани, профессор.

ТАДҚИҚОТЛАР ИЖРОНИ КУТМОҚДА

Қадимда Марказий Осиё халқлари нафақат қўрғонлар, тўғонлар, турар жой ва ишлаб чиқариш иншоотлари, масчит ва мадрасаларни, балки мустаҳкам, шинам, ёз жазирамасида салқин, қаҳратон қишда эса иссиқ иморатларни қура билганлар. Бунда улар маҳаллий қурилиш ашёларидан бўлган тупроқ, харсанг ва чақир тош, терак, тол, қамиш, сомон ва ганчдан моҳирона фойдаланишган. Металлсиз, цемент-бетонсиз ва Оврупodan келтирилаётган ўрмон маҳсулотларисиз ҳам меъморий ва муҳандислик талабларига тўлиқ жавоб бера оладиган бундай иншоотлар уч, ҳатто беш асрдан буён қониқарли ҳолатда сақланиб келаётганлигини Хоразм, Бухоро, Самарқанд меъморий обидалари ва археологларимизнинг қазув-қидирув ишлари натижалари мисолида тасдиқлаш мумкин.

60-70-йилларда бинокорликда индустрия услубининг кенг жорий этилиши натижасида металл, бетон, темир-бетондан кўплаб иншоотлар, саноат, турар жой бинолари лойиҳаланди ҳамда улардан шаҳарларни ва қишлоқларни қайта қуришда кенг фойдаланилди. Бу эса халқимиз одатланган маҳаллий ашёлардан иморатлар қуришнинг кескин камайишига олиб келди.

Бугунги кун шароитида бир қатор қурилиш майдонларида иш сусайиб қолганининг сабаби ҳам кўп жиҳатдан бинокорлигимизнинг четдан келтириладиган тақчил ашёларга боғлиқ бўлиб қолганлигидир. Буларга металл арматура ва прокат буюмлари, цемент, гипс, ёғоч-тахта, фанер ва пластмасса ашёлари киради. Албатта, замонавий мустаҳкам ашёларни бинокорликда қўллашга қаршилик йўқ. Лекин бир ва икки қаватли биноларни юқори мустаҳкам пўлат ва бетондан тайёрлаш ва тақчиллик сабабли ишни тўхтатиб қўйиш ҳам тўғри эмас. Бу ҳодиса нафақат ишлаб чиқариш манбаларига, балки ишчилар, бинокор-мутахассисларнинг ишдан ҳам маҳрум этилишига олиб келади. Агар масалага чуқурроқ ёндашадиган бўлсак, қувватталаб ашёлар — цемент, пиширилган ғишт, пўлат буюмлар иморат нархини қимматлаштириб юборади. Бу эса ўз навбатида қурилиш-бинокорлик кўлами, буюртмачилар сони, лойиҳалаш илмгоҳлари ишининг кескин камайишига олиб келади.

Қурувчи-муҳандис тайёрловчи олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ўқитиладиган мутахассислик фанлари, дастурлари собиқ Иттифоқ вазирлиги томонидан ишлаб чиқилган бўлиб, барча ҳудудлар учун бир хил эди. Унда маҳаллий шарт-шароитлар эътиборга олинмай, талабаларга ўтиладиган дарсларда маҳаллий ашёлардан фойдаланиш йўл-йўриқлари, қадимий меъморчилигимизнинг бой тажрибалари аксини топмаган эди. Натижада лойиҳалаш институтларида, конструкторлик идораларида, шу соҳадаги вазирлик ва маҳкамалардаги мутахассисларимиз ҳам эски дастур бўйича таълим олганликлари боис маҳаллий ашёлардан фойдаланиш билимига эга эмаслар.

Масаланинг яна бир томони шундаки, республикамизда бинокорлик соҳасида бир неча илмий-тадқиқот жамоалари, олий ўқув юртлари мавжуд бўлиб, ундаги ўнлаб фан докторлари, юзлаб фан номзодлари илмий даража олиш учун ҳимоя қилишган диссертацияларнинг ялписи темир-бетон ва пўлат иншоотларни тадқиқ этишга бағишлаган.

Маълумки, собиқ Иттифоқ даврида пахса ёки чимдеворнинг мустаҳкамлиги ҳақида диссертация ёқлаш, уни Марказий ВАК тафтишидан ўтказиш қийин эди. Ҳозир эса бунинг барча имкониялари мавжуд.

Шу боисдан Тошкент архитектура-қурилиш илмгоҳининг илмий тажрибахоналарида маҳаллий хомашёлардан тайёрланадиган биноларнинг мустаҳкамлигини ва зилзилабардошлигини ошириш усуллари тадқиқ қилинмоқда. Пахса ва хом ғиштдан икки қаватли мустаҳкам бинолар қуриш мумкинлигини тасдиқламоқда. Бу эса ўз навбатида бизнинг иқлим шароитимизда 1-2 қаватли маданий ва маиший, турар жой ва ишлаб чиқариш биноларини пўлат ҳамда бетонлар иштирокисиз бунёд этиш имконини беради.

Биз таклиф қилаётган мазкур усулнинг яна бир аҳамиятга молик томони шундаки, ундан катта миқдорда маблағ тежаб қолинади.

Хуллас, қурилиш ва меъморчиликда авлодларимиз тажрибасини тиклаб, маҳаллий ашёлардан унумли фойдаланиш билан боғлиқ бундай тадқиққотларни амалда кенг жорий этсак, четдан келтириладиган қимматбаҳо ашёларга ўрин қолмайди.

Қ. РЎЗИЕВ,
техника фанлари номзоди.

"Халқ сўзи" мухбирлари И. ЎТБОСАРОВ ва Б. ОСТОНАҚУЛОВ ёзиб олдилар.

● Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги олдидан

ҚУТЛУҒ МАЪРАКА АРАФАСИДА

Машҳур олим ва давлат арбоби Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллик тўйи муносабати билан ўтказиладиган тантаналарга аллома номини жаҳонга танитган қадимий Самарқандда катта тайёргарлик кўрилаётир. Юбилей арафасида бажариладиган тадбирларни мувофиқлаштириш мақсадида шаҳар ҳокимияти ҳузурида махсус дирекция иш олиб бораяпти. Унинг раҳбари Аъзам Аҳроров кутлуғ сана арафасида Самарқандда амалга оширилаётган юмушлар ҳақида сўзлаб берди.

— Мирзо Улуғбек номи ва у амалга оширган ишлар, буюк мунажжимнинг кашфиётлари бевосита Самарқанд билан боғлиқдир. Шунинг учун юбилей тантаналари мамлакатимиз пойтахти Тошкентда ва жаҳоннинг бошқа шаҳарларида ҳам нишонланса-да, аммо Самарқанд ҳақли равишда бу тўйнинг марказига айланади. Маъракага тайёргарлик жараёнида шаҳримизда кенг миқёсдаги ишлар қилинаётир. Улар ичида асосий ўринни Улуғбек номи билан боғлиқ тарихий обидаларни таъмирлаш эгаллайди. Бугунги кунда Регистон майдонидаги Улуғбек мадрасасида, буюк аллома ҳоки ётган Гўри Амир мақбарасида, у қурдирган расадхонада таъмирлаш ишлари ниҳоясига етмоқда. Шу ўринда давлатимиз, Самарқанд вилоят ва шаҳар ҳокимиятлари ҳозирги иқтисодий қийинчиликларга қарамай бу тадбирларга ниҳоятда катта маблағ ажратганликларини айтиб ўтиш жоиздир. Масалан, саккиз ой ичида Улуғбек мадрасасида бажарилган ишларга 3. 967.600 сўм, Гўри Амир мақбарасига 1.099.100 сўм, расадхонага 404.400 сўм маблағ сарфланди.

Юбилей муносабати билан Самарқанднинг бош майдони — Кўксарой ва Заргарлар кўчаси туташган жойда Мирзо Улуғбекка ҳайкал қўйиш режалаштирилган. Вилоятда унинг номи билан аталадиган боғлар барпо этилаётир. Тўйга тўёна тарзида тикланаётган объектлар орасида Университет хиёбонида Алишер Навоий номидаги қўлёзмалар музейи биносини, эски шаҳар қисмидаги асосий мавзе — Тошкент кўчаси мажмуини шакллантиришни ниҳоясига етказиш кўзда тутилган.

Булар тайёргарликнинг бир томони. Юбилей арафасида шаҳарда кўплаб маданий-маърифий тадбирлар ўтказилди. Масалан, Самарқанд давлат меъморчилик-қурилиш институтида шаҳардаги олий ўқув юртлари олимларининг Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллигига бағишланган илмий анжумани уюштирилди. Бундан ташқари, самарқандлик олимларнинг кашфиётлари, улуғ олим илмий меросини тадқиқ қилишга бағишланган мақола ва ишларини чоп этишда ҳам дирекция имкони даражасида ҳисса қўшди. Музейларда Улуғбек даврига оид экспонатларни бойитиш ва ташкил этиш масалаларига алоҳида эътибор берилди. Шунингдек, юбилейни ўтказиш республика ташкилий қўмитаси белгилаган режага биноан, Самарқандда Марказий Осиёни ўрганиш институти очилиши ҳам кўзда тутилган.

Юбилейнинг энг яхши рамзий нишони учун рассомлар ўртасида кўрик-танлов эълон қилдик. Ҳозир унинг ғолиби аниқланди ва танлаб олинган тасвир бўйича бу нишонни тайёрлашга буюртма бермоқчимиз. 7 сентябрь куни дирекция ташаббуси билан Регистон майдонида хайрия-марафон концерти ўтказилди. Унда республикамизнинг машҳур санъаткорлари билан бир қаторда Япониядан келган қўшиқчилар ҳам иштирок этишди. Ана шу марафондан тушган маблағларни тўйга тайёргарлик ишларига сарфламоқчимиз.

Самарқанддаги саноат корхоналари ҳам бу ишдан четда қолишмаяпти. Чинни заводи, бадиий каштачилик фабрикаси, маҳаллий саноат корхоналари юбилей тантаналарининг рамзий нишонлари, Мирзо Улуғбек сурати (тасвири) туширилган буюмлар ишлаб чиқарилмоқда. Булар ўша кунлари шаҳримизга ташриф буюрадиган меҳмонларга манзур бўлади, деб ўйлаймиз.

Хуллас, бу қутлуғ маъракага ҳозирлик — қизғин. Самарқанд вилоят ва шаҳар ҳокимликлари амалга ошираётган тайёргарлик ишлари буюк бобомиз Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллик юбилейи тантаналари юқори савияда ўтиши учун замин бўлиши шубҳасиз.

"Халқ сўзи" мухбири М. МУҚИМОВ ёзиб олди.

КОРХОНАЛАР ВА ТАДБИРКОРЛАР

ДИҚҚАТИГА !

«ЭЛ» ИННОВАЦИЯ ФИРМАСИ» АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ

йилига 80-150 тонна карбид кальций ишлаб чиқарувчи электротермик ихчам ускуналарни

ТАВСИЯ ЭТАДИ

Ихчам ускуна буюртмачининг номинал қуввати 1000 ампердан кам бўлмаган ВДУ, ТДФ ва ТДФЖ маркали трансформатор асосида тайёрланади.

1 кг. карбид кальций ишлаб чиқариш учун: 1,2 кг. оҳак, 0,55 кг. кокс, 4,5 кв. т. электр қуввати сарфланади.

Шартнома тузиш учун буюртмачи томонидан 5 кг. миқдорда оҳак намунаси тақдим этилиши керак.

МАНЗИЛИМИЗ

703004, Ўзбекистон Республикаси, Самарқанд шаҳри, У. Юсупов кўчаси, 2-уй, «Озиқ-овқат саноати техникуми» бекати,
телефон (366-2) 37-23-77, 37-03-74

THE 12th ASIAN GAMES HIROSHIMA 1994

ХИРОСИМАДА ЎЗБЕКИСТОН БАЙРОҒИ КЎТАРИЛДИ

Японияда ўтказилаётган XII Осиё ўйинларидан хушхабарлар кела бошлади. Ниҳоят кунчиқар юрт осмонида орзиқиб кутилган Ўзбекистон байроғининг мадҳия садолари остида кўтарилиш воқеаси ҳам юз берди. Бунга биринчи бўлиб байдаркачимиз, тошкентлик Иван Киреев сабабчи бўлди. У 500 ва 1000 метр масофалар бўйича ўтказилган баҳсларнинг ғолиби бўлиб, терма жамоамиз ҳисобига дастлабки Осиё ўйинлари олтинларини ҳадя этди. Сўнгги хабарларга кўра байдаркачимиз яна бир масофа бўйича ғолиб чиқиб ўзининг учинчи олтин медалини қўлга киритди.

Шу кунгача XII Осиё ўйинларида юртдошларимиз қўлга киритган медаллар сони 20 тадан ошиб кетди. Унинг катта қисми эшкак эшувчиларимизга тегишлидир. Байдарка бўйича тўрт кишилик баҳсларда ҳамюртларимиз Иван Киреев, Владимир Казанцев, Анатолий Тюрин, Андрей Колганов кумуш медалга сазовор бўлишди. 500 метр ва 1 километрлик масофалар бўйича Колганов ва Казанцев жуфтлиги иккита кумуш медални қўлга киритди. Шунингдек, байдаркачи Ирина Лялина, каноэчи Евгений Астанин, греко-рим кураши бўйича Григорий Пуляев ҳам XII Осиё ўйинларининг кумуш медалларига сазовор бўлишди. Терма жамоамиз ҳисобидаги қолган совринлар бронза медаллари шодасидан иборат. Ҳозирча бизга маълум бўлгани бу медалларни каноэ бўйича Андрей Горелов ва Виталий Сорокин, байдаркачилар — Ирина Журавлёва ва Инна Исоқова, греко-рим кураши бўйича Шамсиддин Худойбердиев ва Баҳодир Қурбонов, гимнастикачи Оксана Чусовитина (иккита) штангачи Дмитрий Фролов, мерганларимиз Шуҳрат Аҳмедов, Энвер Османов, Николай Репичев, таэквондочи Евгений Хан қўлга киритишган.

Бугун-эрта боксчилар ҳам юртимиз спорт ихлосмандларига хушхабар тортиқ этишмоқчи. Наримон Отаев, Дилшод Ёрбеков, Алишер Авазбоев ҳамда Олег Маскаев ярим финалга йўлланма олишиб камида бронза медалини нақд қилиб қўйишди.

Юртдошларимиз албатта футбол беллашувларига катта қизиқиш билан қарашаяпти. Терма жамоамиз гуруҳ беллашувларининг сўнгги учрашувида Таиланд терма жамоасини 5:4 ҳисобида мағлубиятга учратиб, 12 очко жамғарган ҳолда биринчи ўрин билан чорак финалга йўлланма олган эди. Кеча футболчиларимиз чорак финалда Туркманистон терма жамоасига қарши майдонга чиқди. Унда терма жамоамиз 3:0 ҳисобида ғалаба қозонди. Жамоамиз ярим финалда Корея терма командаси билан куч синашади.

СУРАТДА: XII Осиё ўйинларининг бир йўла учта олтин медали соҳиби Иван Киреев мураббий Татьяна Маматқулова билан.

ЗАРАФШОН ҚАДИМИЙ ДИЁР

Панжакент туманининг қадимий Саразм қишлоғида ўтказилган илмий тадқиқотлар Зарафшонда 5 минг йил муқаддам ҳаёт бўлганини исботлади. Яқинда Панжакентда бўлиб ўтган халқаро симпозиум бу фикрни янги далиллар билан бойитди.

Дунёнинг кўпгина мамлакатларидан келган олимлар йиғини Марказий Осиёнинг катта водийларидан бири Зарафшонда деҳқончилик, халқ ҳунармандчилиги, шаҳарсозлик ва чорвачиликнинг 5500 йиллигига бағишланди. Бир ҳафта давомида қирқдан ортиқ илмий маъруза тингланди. Симпозиум қатнашчилари археологларнинг Панжакентнинг қадимий тарихини тасдиқлайдиган ажойиб топилмалар билан танишишди.

Ўринбой УСМОН,
Хўжанд.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси Президент девонининг масъул ходими Ғофуржон Барноевга волидаи муҳтарамаси

Маҳар аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Давлат Телерадио компанияси хорижий мамлакатларга эшиттиришлар республика радиоси жамоаси катта муҳаррир Т. Ҳафизовага отаси

Файзираҳмон ҲАФИЗОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Кўзи ожизлар жамияти марказий бошқаруви жамоаси жамиятнинг кекса ходими, уруш қатнашчиси

Фаттоҳ ҲАКИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

"Племэлита" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ушбу ташкилот бош раҳбари, профессор Убойдулла Носировга отаси

Насрулло НОСИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари институти раҳбарияти ва жамоаси, "Олий математика" кафедрасининг ассистенти Саноат Алимовага онаси

Каромат ИКРОМОВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

(Ш)

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

● БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 32-07-94;
Иқтисодиёт 32-36-65;
Маънавият 32-35-60;
Ахборот 32-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Х Сатторов.
Навбатчи — Ф. Санаев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби №0001 Буюртма Г. — 1197 71326 нусхада босилди, ҳажми – 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А – 2 Босишга топширилди — 20.45.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти — 21.00. 1 2 3 4 5 6